

"Ens interessa l'aspecte social dels talaiots"

Vicenç Lull és catedràtic d'Antropologia Social i Prehistòrica de la Universitat Autònoma de Barcelona i coordinador de les tasques dutes a terme a la Cova des Càrritx.

Un cop feta la primera campanya d'excavacions, quina és la importància d'aquesta troballa en el context de l'arqueologia menorquina?

—La primera campanya d'excavacions ens ha confirmat les primeres impressions obtingudes arran del descobriment de la cova, és a dir, que es tracta d'una troballa excepcional tenint en compte el bon estat de preservació de materials, sobretot pel que fa als teixits humans i els objectes de fusta, i al fet que la cova es va trobar tal i com la va deixar la gent que la va utilitzar com a espai funerari. Sens dubte, les dades obtingudes contribuiran a aclarir certs aspectes sobre els quals fins aleshores hi ha manca d'informació en el context de l'arqueologia menorquina.

—Podem pensar que és la troballa més interessant d'aquest segle tinguda a Menorca?

—Val a dir que l'interès de qualsevol troballa arqueològica no s'hauria de mesurar per la seva espectacularitat inicial, sinó més aviat per la profunditat i riquesa dels coneixements que se'n poden derivar. Tant és així que, força sovint, un jaciment normal estudiat metòdicament acostuma a proporcionar més informació sobre l'organització social de la gent que hi va viure o hi va ser enterrada que d'altres troballes aparentment més riques. En aquest sentit, el nostre projecte de recerca sobre la Cova des Càrritx emfatitza el rigor científic per tal de treure el màxim de coneixements socials i històrics d'una troballa que, en si mateixa, és ja prou espectacular.

—Quins són els coneixements "nous" que aporten l'estudi i la interpretació dels materials trobats?

—L'estudi i la interpretació dels materials recuperats es troben encara en una fase preliminar, donat, d'una banda, el gran nombre de troballes efectuades i, d'al-

tra, el temps requerit per algunes de les anàlisis previstes. En aquests moments, anem obtenint dades molt interessants sobre l'estructura demogràfica de la població enterrada a la cova (piràmide poblacional per edat i sexe, esperança de vida), com també sobre aspectes relacionats amb les malalties que sofriren, els paràmetres alimentaris i les activitats laborals que van dur a terme. També s'ha pogut determinar la funcio-

nalitat de certs objectes d'os descoberts en d'altres jaciments que fins ara s'havien considerat penjolls i que, en realitat, eren les tapadores de petits tubs plens de cabells humans. A part d'aquests elements, desenvolupen altres línies de recerca enfocades a conèixer les condicions del medi ambient i les tècniques de fabricació, funcionalitat i procedència dels objectes metàl·lics i ceràmics, sense oblidar l'aprofundiment en els aspectes socials i rituals a partir de l'aplicació de tècniques específiques sobre les restes humanes.

—Quin valor relatiu de caràcter cultural, ritual, funerari, etc. té aquesta descoberta en relació a altres cultures prehistòriques sincròniques, balears o mediterrànies?

—El principal valor relatiu de la Cova des Càrritx fa referència a les possibilitats de conèixer aspectes socials de caire general sobre la població que hi va ser enterrada i, a més, dels rituals funeraris que aquestes poblacions van practicar. Dintre de l'àmbit balear, els contextos

funeraris datats en època talaiòtica, concretament a la primera meitat del primer mil·lenni abans de la nostra era, són bastant escassos i alguns d'ells es podrien relacionar amb l'ús de navetes d'enterrament. Aquest reduït volum de dades contrasta amb la força més abundant d'informació disponible sobre els poblats i, fonamentalment, entorn d'alguns dels seus trets més característics (talaiots, taules). És per això

"El principal valor relatiu de la Cova des Càrritx fa referència a les possibilitats de conèixer aspectes socials de caire general sobre la població que hi va ser enterrada i, a més, dels rituals funeraris que aquestes poblacions van practicar."

que les restes descobertes a la cova des Càrritx permetran cobrir un buit informatiu, alhora que permetran esbrinar les relacions entre les poblacions que enterraven els seus morts en coves naturals (tipus Cova des Càrritx) i aquelles que ho feien en navetes.

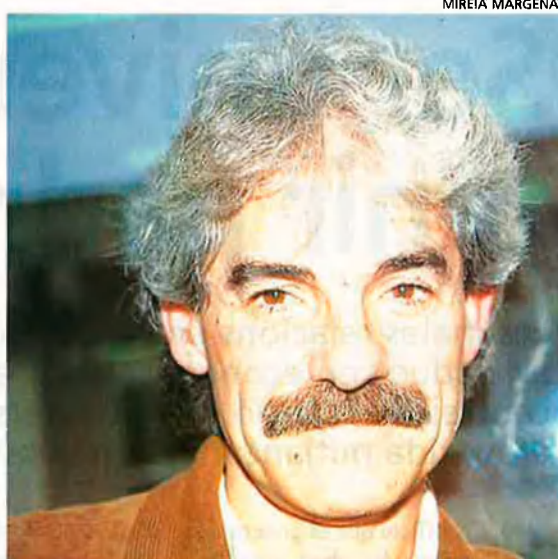
Pel que fa a l'àmbit mediterrani, el jaciment de la Cova des Càrritx testimonia un tipus de ritual d'enterrament en cova natural que és conegut en aquesta regió des del període neolític, molts anys enrere. Contemporàniament a la Cova des Càrritx, en les societats mediterrànies veïnes es documenta una àmplia varietat de formes rituals, tant de col·lectives com d'individuals, que s'expressen amb materialitats diverses. Això no obstant, aquest fet no implica necessàriament l'aïllament de les respectives societats. És per això que l'estudi de qualsevol de les manifestacions d'aquest període, a més del seu valor intrínsec, tindrà un valor afegit pel que fa al coneixement del mosaic social de la seva època i de les relacions que s'hi van mantenir.

—Quina és la metodologia de treball en el laboratori un cop s'han recuperat i catalogat els materials?

—La cura aplicada a l'extracció de les restes en el camp també es practica al treball de laboratori. En primer lloc, les troballes són netejades, numerades i inventariades. La feina d'inventari inclou l'anotació de diverses dimensions físiques i formals dels materials. Així, se separen els objectes segons els tipus de material amb què estan constituïts i, a continuació, es documenten els seus trets morfològics, dimensions, pes, color, marques d'utilització, etc., mitjançant codis específics. Les restes humanes són descrites exhaustivament, tot recollint la part de l'esquelet representada, les seves mesures, estat de conservació i la informació observable relativa als paràmetres de sexe, edat, malalties o particularitats genètiques. A totes aquestes dades, s'afegeixen d'altres, com la situació originària de la troballa, que permetran la reconstrucció dels rituals funeraris. Naturalment, si s'escau, els objectes reben el tractament adequat per tal de permetre'n la conservació. A més d'alguns dels materials recuperats (com teixits humans, objectes de fusta i metall o recipients ceràmics) s'extrauen petites mostres que, un cop analitzades per procediments químics o físics en laboratoris de l'estat i de l'estranger proporcionaran dades molt valuoses. La informació obtinguda en qualsevol dels camps previstos és registrada informàticament de cara al seu posterior tractament estadístic.

—En què consistiran les feines previstes per a la segona companya d'excavacions?

—L'excavació constitueix només una part del treball arqueològic. La part més llarga, en termes de temps invertit, correspon a l'estudi de les dades obtingudes. És per això que la tasca estricta d'excavacions prevista per enguany tindrà lloc al llarg d'un curt període entre els mesos de març i abril. La resta del temps es dedicarà a les feines pròpies del treball de laboratori. Els objectius concrets de la present campanya s'orientaran a completar l'excavació de les restes funeràries trobades a l'anomenada Sala 1, que és l'espai que presenta una major densitat de restes. Un cop assolit aquest objectiu disposarem de dades referents a un

MIREIA MARGENAT

"Les restes descobertes a la Cova des Càrritx permetran cobrir un buit informatiu, alhora que permetran esbrinar les relacions entre les poblacions que enterraven els seus morts en coves naturals i aquelles que ho feien en navetes."

conjunt absolutament representatiu de la gent enterrada a la cova, amb la qual cosa podrem començar a formular conclusions amb molta més seguretat.

—En definitiva, què representa per a la tradició arqueològica i l'avanç dels coneixements haver gaudit de la descoberta de la Cova des Càrritx?

—Representa, d'entrada, disposar de l'oportunitat d'estudiar un conjunt funerari ben preservat i intacte des de la seva disposició originària. Aquest fet ofereix la possibilitat d'assolir una sèrie de coneixements inaccessibles fins ara, sempre que s'apliquin determinades tècniques d'estudi i d'anàlisi poc freqüents en el context actual de l'arqueologia balear i peninsular. El desig de tot l'equip d'investigació que treballa actualment a la cova és fer arribar el més lluny possible el coneixement sobre l'organització social i la història dels homes i dones que habitaren Menorca en l'època talaiòtica, com també difondre els resultats obtinguts de la forma més accessible al públic en general.

Jordi Alzina Villalonga